

INTERACTIVE INFORMATION SERVICES (IIS)

302-ES SZÁMÚ JELENTÉS – 2015. május 13.

© 2015 Marguerite A. Peeters – Minden jog fenntartva
mpeeters@dialoguedynamics.com

AZ ENSZ FEJLESZTÉSI TERVE 2015 UTÁNRA (II.)

JELSZÓ: ÁTALAKÍTÁS

Rövid összefoglaló:

Jóllehet az ENSZ azt állítja, hogy a 2015 utáni időszakra vonatkozó terv az ENSZ Alapokmány céljait és alapelveit követi, az elmúlt hét évtizedben mind inkább eltávolodott attól a szellemiségtől, amely az Alapokmányt és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát határozta meg. Az ENSZ alapító okiratának nyelvezete egyszerű és lényegre törő, míg az ENSZ hidegháború utáni nyelvezete kétértelmű, és a zsidókereszténység utáni posztmodern etika jellemzi. A folytonosság mítosza stratégiai célokat szolgál, és le kell leplezni. Az új célok mind a változtatás köré rendeződnek. A fenntartható fejlődés érdekében mindennek meg kell változnia: a társadalmaknak, a gazdasági életnek, az oktatásnak, a gondolkodásnak, a viselkedésnek, maguknak az embereknek ... A 2015 utáni időszak céljai totalitárius jellegűek, amennyiben nemcsak olyan célokról van szó, amelyek mindent magukba foglalnak, és mindenkire vonatkoznak, hanem kötelezőek is politikai, kulturális és etikai értelemben, és a fejlődés minden más útját kizárják.

1. Az ENSZ ALAPOKMÁNY SZELLEMÉVEL VALÓ SZAKÍTÁS TAGADÁSA

A szeptemberi csúcstalálkozó, amely a 2015 időszak globális fejlesztési céljait hivatott elfogadni, egybeesik az ENSZ megalakulásának 70. évfordulójával¹.

Az ENSZ Titkárság szerint az új célkitűzések „az ENSZ Alapokmány céljait és alapelveit” követik. A főtitkár azt állítja, hogy a „fenntartható fejlődés új, globális partnersége” „*megfelel az ENSZ Alapokmány szellemiségének*” (2, 48). Valahányszor az ENSZ új célt határozott meg a hidegháború vége óta, mindig a folytonosságot hangsúlyozta.

Az Alapokmány egyszerű nyelvet használ. Tartalma mindenki számára érthető. „Biológiai nemet” (sex) mond, nem „társadalmi nemet” (gender), „különbségtételt”, nem „diszkriminációt”², „nemzetközit”, nem „globálist”, „együttműködést”, nem „partnerséget”, „képviselést”, nem „részvételt”, „gazdasági és társadalmi fejlődést”, nem „fenntartható fejlődést”, „kormányközit”, nem „globális intézményeket”, „nemzeteket” és a „tagállamok

---

¹ Az ENSZ Alapokmányát 1945. június 26-án írták alá San Franciscóban az ENSZ nemzetközi konferenciája (United Nations Conference on International Organisation) zárónapján, és 1945. október 24-én lépett hatályba.

² Lásd például „az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása minden ember esetében fajra, nemre, nyelvre és vallásra való tekintet nélkül”.

szuverén egyenlőségét”, nem „többszereplős partnerségeket”, hogy csak néhány példát említsünk.

A hidegháború utáni konszenzussal és a 2015 utáni időszak fejlesztési céljaival összefüggő legfontosabb szavak és kifejezések hiányoznak az ENSZ Alapokmányából. Például a *szegénység felszámolása, a fenntartható fejlődés, a gender (társadalmi nem), a nemek közti egyenlőség, a reprodukív egészség, a hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) minden formája, a Föld ökológiai terhelhetőségének határai, a globális vezetők, a globális polgárok, a legfontosabb támogató csoportok, a befogadás, a környezetvédelem, a jövő nemzedékek, a jó kormányzás, a nők önérvényesítésének előmozdítása, a részvételi demokrácia, az éghajlatváltozás, a globális, a partnerségek, az élelmiszerbiztonság, a minőségi oktatás, az egyetemes megállapodás, a globális kultúrák, a támogató környezet központi szerepet játszik a főtitkár összefoglaló jelentésében, melyet a fenntartható fejlődés 2015 utáni céljairól és az ENSZ jelenlegi általános céljairól készített, abban az okiratban azonban, amely az ENSZ megbízatását meghatározza, hiába keresnénk.*

Az olyan szavak viszont, mint a „nemzetek”, a „szuverén”, a „képviseleti”, a „vallás”, melyek egyként szerepelnek az Alapokmányban, szinte teljesen hiányoznak az ENSZ mai nyelvezetéből.

Mikor az ENSZ az Alapokmány szellemiségéhez való hűségét hangsúlyozza, nyíltan tagadja azokat a szemantikai és paradigmaticus változásokat, amelyekre az elmúlt két és fél évtizedben került sor. Tagadja, hogy *szakítás* történt volna. Azt állítja, hogy az Alapokmány és az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata* hallgatólagosan tartalmazza a hidegháború utáni „új paradigmákat”. Az új paradigmák eszerint csak „kitágítanak” a „régiképeket”, melyek az ENSZ alapító okirataiban találhatóak: a „fenntartható fejlődés” például csak „kitágítaná” azt, amire az Alapokmány a „gazdasági és társadalmi fejlődés” kifejezéssel utalt egy olyan korban, amikor a környezetvédelem kérdése még nem játszott fontos szerepet a nemzetközi együttműködésben; a „reprodukív jogok” csak azokat az alapvető jogokat terjesztenék ki, amelyeket az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata* fogalmazott meg egy olyan korban, amikor a „nők jogait” még nem ismerték el úgy, mint egy adott csoporthoz tartozó egyének jogait. Az Alapokmány és a hidegháború utáni célok tehát ugyanazt akarják mondani – biztosítanak róla –, és semmiféle ellentét nem áll fenn köztük. A fogalmak kiterjesztése ezek szerint ideológiailag semleges folyamat lenne, a folytonosság elméletének képviselői legalábbis ezt szeretnék elhithetni velünk.

A folytonosság mítoszáról le kell rántani a leplet. A fogalmak kitágításával azok a fogalmak, amelyeket korábban a modern és/vagy a zsidókeresztény nézőpontból értelmeztek – pl. méltóság, jogok, igazságosság, szabadság, egyenlőség, fejlődés, biztonság stb. –, most posztmodern, világias értelmet nyertek, és így kétértelműek lettek. Más szóval, a fogalmak jelentésének kiterjesztésével az egyértelmű fogalmak, melyeket korábban „egyetemesnek” tekintettek („egyetemes értékek”), értelmezésre szoruló szöveggé, a változás folyamatává váltak. A fogalmak és értékek *belülről* változtak meg.

Mivel az elmúlt évtizedekben a fogalmak és értékek jelentése *belülről változott meg*, az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának* szellemiségével is *szembekerültek*. Az ENSZ magáévá tette a kulturális forradalom céljait, amely az elmúlt 70 évben, vagyis 1945 óta zajlott le Nyugaton. Az 1960-as évektől kezdve a forradalom internacionalista szemléletű vezetői partnerségre léptek a világszervezettel. Az internacionalista megközelítés az 1990-es években *globalistává* változott.

Hazug az az állítás, hogy a 2015 utáni időszak fejlesztési céljai megfelelnek az Alapokmány szellemiségének. Az új célok posztmodern és szekularista szellemiségről árulkodnak. Továbbá a célokat nem „szuverén nemzetek” (egyértelmű fogalom) határozták meg, hanem a globális kormányzás partnerei és érdekeltjei (tág, homályos fogalom). Az új nyelv kiszorítja a nemzetközi együttműködés kezdeti nyelvezetét. A fogalmak kiterjesztésével és egymásba építésével valóban új szintézis jött létre, melynek építőkövei posztmodern társadalmi képződmények³. A nyelv *értelmezése* megváltozott: ami egyértelmű volt, kétértelmű lett, a szilárd tartalom képlékennyé vált. Most az „átalakítás”, a „változás”, a „választás” számít. A posztmodern ethosz többre tartja a folyamatot a tartalomnál.

Az IIS felhívja a figyelmet arra, hogy az az állítás, hogy a 2015 utáni időszak fejlesztési céljai összhangban vannak a hidegháború utáni konferenciákkal, teljességgel hamis az ENSZ Alapokmánnyal és az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával* történt szakítás fényében.

2. AZ ÁTALAKÍTÁS MINT ÖNCÉL ÉS MINT A 2015 UTÁNI FEJLESZTÉSI CÉLOK ALAPELVE

A 2015 utáni terv célja az, hogy mindent megváltoztassanak: a társadalmakat, a gazdasági életet, a fogyasztási és termelési szokásokat, a gondolkodásmódot, a viselkedést, az oktatást, magukat az embereket ...; minden „globális polgárnak”, különösen a fiataloknak részt kell venniük ebben az átalakításban. Mindennek és mindenkinek *meg kell változnia*.

Az ENSZ *főtitkár* szerint „*jelszavunk a változás*” (2, 4), az emberiség mai *feladata* pedig az, hogy „azonosuljon a változással” (2, 4). Mindannyiunk *kötelességéről* van szó: „Ennek a nemzedéknek a feladata, hogy megváltoztassa társadalmainkat” (2, 157). A globális kormányzás *céljáról* és az emberiség kötelességéről beszél: „Célunk a változás. Meg kell változtatnunk a gazdasági életünket, a környezetünket és a társadalmainkat. Meg kell változtatnunk a gondolkodásmódunkat, a viselkedésünket és ártalmas szokásainkat” (2, 159). A *Közgyűlés* elnöke nemrégiben a *főtitkár* szavait visszhangozta: „Nem szabad elfelejtenünk, hogy a magatartás, a viselkedés és az irányelvek gyökeres változására lesz szükség, hogy olyan világot hozzunk létre, amelyben az emberek összhangban élnek a természettel” (14). Az oktatás és a kultúra központi szerepet játszik a megálmodott változásban: „A kultúra erejét is

---

³ Világunk a különböző kultúrák csodálatra méltó mozaikja, ami tovább gazdagítja a fenntartható fejlődés fogalmát” (2, 132). A főtitkártól származó fenti idézettel kapcsolatban rámutatunk arra, hogy a „mozaik” szó posztmodern fogalom, mely a társadalmi képződmény képzetét idézi emlékezetünkbe, és az előzetesen adott valóság, létezés és hivatás hiányára utal.

mobilizálnunk kell abban az átfogó változásban, amelyet meg kívánunk valósítani” (2, 132). A *Fenntartható Fejlődés Céljait* és alcéljait is „átalakító jellegűnek” mutatják be (4).

Az IIS megjegyzi, hogy a 2015 utáni célokkal kapcsolatos dokumentumok sajnos nem tisztázzák, *milyen* változásról van szó. A fenntartható fejlődéshez szükséges változást az újabb és újabb integráció soha véget nem érő láncolatával kell megvalósítani (lásd az IIS 301-es számú jelentésének 3. pontját). Ezért az sem fogalmazható meg, mit jelent a fenntartható fejlődés, pusztán a változás folyamatáról értesülünk: a 2015 utáni változás teljesen öncélú. A *főtitkár* szerint az emberek szükségletei „állandóan változnak” (2, 154). Az az elképzelés, amely az *öncélú változást* célozza meg, biztos végcélhoz sem vezethet. Ahogy a *főtitkár* maga fogalmaz jelentésében, arrafelé „hajózunk”, amerre reményünk szerint a „fenntartható jövő” található (2, 134). A „hajózás” és az „utazás” jellemzően posztmodern témák.

Az IIS rámutat arra, hogy az emberek alapvető szükségletei nem változnak és egyetemesek: élelmiszer, víz, lakás, oktatás, egészségügyi ellátás – de az is, hogy mint ember szabad legyen, szeressen, és őt is szeressék. Ami a 2015 utáni tervet illeti, sem az irányelvek tartalma nem világos, sem azt nem tudjuk, kik azok, akik meghatározták és végrehajtatják őket, és a végrehajtást ellenőrzik. A politikai és társadalmi rend azonban olyan irányelvekre épül, amelyek egyértelműek, minden polgár átlátja őket, a kormányzatok pedig képesek megvalósítani őket és betartatni a törvényt.

3. AZ 1990-ES ÉVEK HOLIZMUSÁTÓL A „TOTALITARIÁNUS” RENDSZERIG?

Mikor az ENSZ megalkotta a hidegháború utáni globális konszenzust, új céljait *emberközpontúnak, holisztikusnak és fenntarthatónak* nevezte – ez a három legfontosabb jellemző az 1990-es évek kezdetétől fogva.

- *Emberközpontúság* alatt az ENSZ azt érti, hogy „az emberek szükségleteit és jogait állítják a középpontba”. Ugyanakkor a hidegháború utáni ENSZ emberképe nemcsak szilárdnak nem mondható, hanem kifejezetten individualista és hedonista természetű, amint az Kairó és Peking célkitűzéseiből kiderül: az „emberközpontúságot” kiforgatták eredeti értelméből. A szükségletek és a jogok a változás folyamatai lettek.
- *Fenntarthatóság* alatt a globális kormányzás a gazdasági növekedés és a társadalmi igazságosság (melynek a nemek közti egyenlőség a legfőbb eleme) egyensúlyba hozását és a természetvédelmet érti. Az „egyensúly” továbbra is pontatlan fogalom, ahol a fenntartható fejlődés három paramétere között elmosódnak a határok.
- *Holizmus* alatt azt értik, hogy a rendszer minden egyes eleme a nagy egész *szerves részét* képezi, amely több mint az őt alkotó részek együttese, melyeket belső logika, illetve etika köt össze egymással. A fenntartható fejlődés a *legeklatásabb példája* az ENSZ holisztikus célkitűzéseinek, mely az összes célt *egyesíti* önmagában.

A 2015 utáni időszak céljainak legfontosabb jellemzője az integráció. Amint a 301-es számú jelentés 3. pontjában már említettük, az „átalakítás” alapvetően integrációt jelent. Amióta az

1992-es riói *környezetvédelmi csúcstalálkozón* elfogadták a „fenntartható fejlődés” új paradigmáját, a globális kormányzás kulcsszava az integráció, a befogadás és kapcsolódási pontok. Az integráció megvalósítása azonban nem érte el azt a szintet, amelyet a fenntartható fejlődés forradalmának aktivistái szerettek volna, ezért a következő tizenöt évben az ENSZ folytatni kívánja ezt.

A globális kormányzás olyan célokat kíván megvalósítani, melyek a történelem során először:

- „mindenkire” kiterjednek (ezért szerepel mindenhol a dokumentumokban az „egyetemes” jelző); valamennyi társadalom valamennyi szintjén valamennyi embert be kell vonni az átalakításba és a fenntartható fejlődés megvalósításába, mint annak érintettje, haszonélvezője, résztvevője és megvalósítója; a főtitkár jelentése különösen a civil társadalom, valamint olyan személyek és csoportok bevonásáról szól, amelyek a nőket, a kisebbségeket, a leszbikusokat, melegeket, a biszexuális és transznemű csoportokat, a bennszületett népeket, a fiatalokat, a serdülőket és az idősebb nemzedéket képviselik” (2, 78);
- és magában foglalja a *fejlesztés, a biztonság és az emberi jogok* fogalmát, ahogyan azokat az ENSZ a hidegháború után értelmezte, és amelyekhez negyedikként a *kormányzás* társul, melyet szintén a fenntarthatóság fogalmának részévé kívánnak tenni.

Az integrációnak két oldala van:

- először is, egyre inkább össze kell kapcsolni a fenntartható fejlődés három szempontját és azok sokféle összetevőjét – hadd emlékeztessük az IIS olvasóit arra, hogy az ENSZ a kairói és pekingi célkitűzéseket mint a „társadalmi igazságosság” paraméterét a fenntartható fejlődés szerves részének tekinti;
- másodsor, összhangba kell hozni az ENSZ általánosabb céljait a béke és a biztonság, a fejlődés és az emberi jogok *egymással összefüggő és egymásra épülő* célkitűzéseivel” (2, 85).

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az ENSZ dokumentumai mindig is homályban hagyták, *miként* valósul meg az integráció e két fajtája. *A hogyan* a „szakértők” dolga, akikben vakon meg kell bízunk, és akiket vakon kell követnünk.

Mai formájukban a fenntartható fejlődés céljai az integráció e két típusát képviselik. Azt ígérik, hogy „véget vetnek *mindenhol mindenfajta szegénységnek*”, „*mindenki számára* megteremtik a jólétet, *bármely korosztályhoz tartozék is az illető*”, „*mindenki számára* biztosítják a tanulás lehetőségét, a vízhez való hozzájutást és az egészségügyi ellátást, az energiát, az emberhez méltó munkát és az igazságosságot”. *Minden* nő és lány „önérvényesítésének előmozdítása” is a céljaik között szerepel. „*Minden* életet átformálunk”, olvassuk a főtitkár összefoglaló jelentésében, amely „egyetlen egyetemes tervet” indítványoz: olyan tervet, amely mindenkire vonatkozik, és „senkit sem hagy az út szélén”.

Az integráció minden bizonnyal a teljes káoszhoz vezet. Minden mindennek a része lesz: a nők önérvényesítésének előmozdítása, a nemek közti egyenlőség, a reprodukív egészség, a szegénység felszámolása, a jó kormányzás, az éghajlatváltozás, a környezetvédelem, a biztonsági és az emberi jogi kérdések. Egyre kevésbé lesz átlátható, ki mit csinál, és melyik intézménynek mi a feladata. Elmosódik a határ az intézmények, a feladatok, a szerepek és az irányelvek között.

Az integráció megvalósítása a fenntartható fejlődés *általános elfogadtatásával* történik. A fenntartható fejlődés általános elfogadtatása folytatódik, nemcsak az ENSZ egész rendszerében, hanem valamennyi – magán és állami – intézményben, a társadalom valamennyi szintjén. A célokat az egyes országoknak „nemzeti szintű terveik, irányelveik, költségvetésük, törvényeik és intézményeik részévé kell tenniük”. A célok eléréséhez „hatékony és *egységesített intézményekre* és olyan emberi erőforrásra van szükség, amely rendelkezik mindazzal a készséggel és képességgel, amely szükséges a fenntartható fejlődés megvalósításához” (2, 127).

A 2015 utáni terv holizmusa abban is megjelenik, ahogyan az összes fejlesztési támogatást a fenntartható fejlődés finanszírozásához rendelik. „Sürgősen cselekedni kell, hogy mobilizáljuk a magántőke dollár trillióinak átalakító erejét, és a fenntartható fejlődés céljaihoz rendeljük” (2, 92).

Elemzésünk rámutat arra, hogy az új és globális fejlesztési célok mindent és mindenkit a fenntartható fejlődés szolgálatába állítanak, melyet minden emberi tevékenység végső és kizárólagos céljának tekintenek: a technológiát, a gazdaságot, a pénzügyi világot, a népesedést, az oktatást, a fiatalokat, a parlamenteket, a partnerségeket, az adatok forradalmát, a természetet stb. Magát az emberiséget kell „fenntarthatóvá” tenni. A megközelítés szinte vallási jellegű: a fenntartható fejlődés *kategorikus imperatívusz*, új és globális istenség. Az eltérő vélemények nem tolerálhatók: a „konszenzusos tudomány” képviselői azt állítják hogy az emberiség és bolygónk túlélése azon múlik, miként él az emberiség a 21. században.

A totalitarianizmus ijesztő szó: a náciizmusra, a fasizmusra, a marximus-leninizmusra emlékeztet. Pedig az új célok nemcsak holisztikusak, hanem politikai jellegük és kötelező voltuk miatt „totalitariánusok” is. Ez a totalitarianizmus informálisan működik, nem alkalmaz erőszakot, hanem a globális politikai és kulturális normák révén belülről alakítja át az intézményeket és a társadalmakat. A holizmus az a mesterséges köd, amely lehetővé teszi, hogy a társadalom lerombolói úgy ügyködhessenek, hogy ne kelljen félniük a leleplezéstől.

Források:

1. Marguerite A. Peeters. Az IIS 295-ös, 296-os, 297-es, 298-as, 299-es, 300-es számú jelentése. 2013.

2. A méltósághoz vezető út 2030-ig: a szegénység felszámolása, minden élet megváltoztatása és a bolygó védelme. A főtitkár összefoglaló jelentése a fenntartható fejlődés 2015 utáni céljairól. 2015. december 4.
3. A Közgyűlés A/RES/69/214 számú 2015. január 30-i határozata.
4. A Nyilatkozat vitaanyaga.
5. Határozati javaslat – ENSZ csúcstalálkozó szervezése, mely a 2015 utáni fejlesztési célok elfogadásáról dönt.
6. A jövő, amit szeretnénk.
7. A világ, amit szeretnénk – jövő mindenkinek.
8.
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2519dcf_switzerland_aide_memoire.pdf
9. <http://www.project-syndicate.org/commentary/sustainable-development-goals-shift-by-jeffrey-d-sachs-2015-03#VJIrwkVxv4wKOFEM.99>
10. Az ENSZ sajtóközleménye. 2015. április 22. Ban figyelmeztet az empátia hiányára, és felszólítja a vallási vezetőket, emeljék fel szavukat az igazságtalanság és az embertelenség ellen.
11. Az ENSZ sajtóközleménye, 2015. április 19. „A világméretű célokat világméreteken valósítsd meg!”: az ENSZ vezető az éghajlatváltozás megfékezésére buzdít a Föld Napja alkalmából rendezett hangversenyen.
13. Az ENSZ sajtóközleménye. 2015. április 22. „A változásnak tőled kell kiindulnia” – állítja Ban, miközben a fenntartható fejlődést támogató döntésekre bátorít a Földanya napján.
13. Az ENSZ sajtóközleménye. 2015. április 28. Az ENSZ vezető és Ferenc pápa az éghajlatváltozásról tárgyal a Vatikánban.
14. Az ENSZ sajtóközleménye. 2015. április 27. Az új fenntarthatósági céloknak összhangban kell lenniük a bolygónkkal való kapcsolatunkkal.
15. Az ENSZ sajtóközleménye. 2015. április 27. Az ENSZ szervezet bemutatja a gazdaság átalakításának és a nemek közti egyenlőség megvalósításának alternatív módjait.
16. A CAN/EWTN 2015. április 29-i hírei, hírolvasó: Elise Harris.
17. A Pápai Tudományos Akadémia és a Pápai Társadalomtudományi Akadémia. Éghajlatváltozás és a közjó. A probléma meghatározása és a megoldások iránt mutatkozó igény. 2015. április 29.
18. A Pápai Tudományos Akadémia és a Pápai Társadalomtudományi Akadémia közös szakmai találkozásának állásfoglalása a fenntartható emberiségről és a fenntartható természetről, vagyis közös felelősségünkről.
19. Az ENSZ főtitkár Ban Ki-moon beszéde az éghajlatváltozásról rendezett Nemzetközi Szimpóziumon. Zenit. 2015. április 28.
20. Peter Turkson bíboros. Óvjuk a Földet, tiszteljük az emberiséget: Az éghajlatváltozás és a fenntartható fejlődés erkölcsi vonatkozásai. 2015. április 28.
21. Marguerite A. Peeters. The citizen and the person: rebellion and reconciliation. (A polgár és a személy: lázadás és békekötés) Dialogue Dynamics, 2014.